

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ»

Ступінь освіти

магістр

Освітня програма

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Тривалість викладання

4 четверть

Заняття:

2 семестр

Лекції

2 години на

тиждень Практичні/лабораторні/тощо 1
години на тиждень

Мова викладання

Українська, англійська

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Aleksieiev.A.Ya@nmu.one, Savina.Yu.O@nmu.one

Інформація про викладачів:

Алексєєв Анатолій Якович, Савіна Юлія Олександрівна	
Персональна сторінка: https://pereklad.nmu.org.ua/ua/aleksieiev.v.php	E-mail: Aleksieiev.A.Ya@nmu.one
Персональна сторінка: https://pereklad.nmu.org.ua/ua/Savina.php	E-mail: Savina.Yu.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

Курс спрямован на ознайомлення із сучасними теоріями та підходами до перекладу художніх творів; з видами, жанрами і композиційною структурою художніх творів, принципами, методами і моделями перекладу різних текстових жанрів на всіх етапах здійснення перекладацької діяльності: від попереднього перекладацького аналізу тексту вихідної мови через перекладацькі

трансформації та когнітивні процедури перекладу до редагування і експертизи перекладеного тексту цільової мови; виконання літературних перекладів текстів чи фрагментів текстів художніх творів (прози та поезії).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу» є опрацювання теоретичних основ перекладу художнього тексту та формування навичок виконання літературного адекватного перекладу фрагментів прозового, поетичного та драматургічного текстів першотвору.

Основні завдання дисципліни:

- Знайомство студентів з сучасним станом дослідження проблем перекладу художніх текстів та з основними етапами розвитку мистецтва художнього перекладу;
- розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт закордонних та вітчизняних лінгвістів-перекладачів;
- розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки з спостережень за процесом перекладу творів художньої літератури;
- ознайомлення з основними особливостями перекладу художніх творів, а також розвиток навичок філологічного аналізу перекладів у зіставленні з першотворами;
- ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу художніх творів, із актуальними проблемами художнього перекладу та його теорії;
- розвиток базових навичок та вироблення стратегії оволодіння перекладом художніх творів;
- активізація творчих здібностей перекладачів-початківців і сприяння вдосконаленню та розвитку цих здібностей.

3. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- базові поняття та специфіку художнього перекладу та його теорії, основні принципи та труднощі перекладу художніх творів;
- об'єктивні та суб'єктивні чинники художнього перекладу;
- прагматичні одиниці тексту як над фазової комунікативної одиниці;
- особливості перекладу прозового, драматургічного та поетичного тексту;
- стилістичні засоби та прийоми, що застосовуються для досягнення образності художнього тексту;
- рівні перекладу текстів художньої прози;

- перекладацькі трансформації, що застосовуються при перекладі тексту художнього твору;

уміти:

- здійснювати комплексний порівняльний аналіз перекладу і оригіналу із врахуванням об'єктивних вимог до якості перекладу;
- оцінювати адекватність художнього перекладу з урахуванням якісних і кількісних критеріїв;
- виділити сюжетну лінію, сильні позиції, інформаційні вузли та визначати ступінь необхідності збереження їх у тексті перекладу;
- визначити стилістичні засоби, що створюють образність тексту оригіналу;
- застосувати доречні семантичні трансформації при перекладі для збереження образності тексту оригіналу;
- добирати влучні методи відтворення ідейного змісту твору, збереження етнонаціонального забарвлення твору оригіналу у перекладній версії;
- перекладати фрагменти поетичних, прозових і драматичних текстів із англійської мови на українську та навпаки.

2. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
Предмет і завдання курсу «Особливості перекладу художніх творів». Історія українського художнього перекладознавства. Переклад художніх творів і його труднощі. Доля українського художнього перекладу. Основні історичні етапи становлення українського художнього перекладу. Творець сучасного українського художнього перекладознавства. Українські перекладачі ХХ ст. Перекладачі „розстріляного відродження”.
Аспекти та лінгвосеміотичні засади художнього перекладу. Лінгвосеміотичні засади художнього перекладознавства. Художній твір як особливий семіотичний знак. Типи знаків. Фактори смислотворення у художньому тексті. Композиційно-мовленнєві форми та способи викладення змісту у художньому творі. Рівні нагромадження інформації в художньому тексті: семантичний, контекстуально-ситуативний, прагматичний. Прагматичні складові художнього тексту: пресупозиції, імплікації, перлокутивний ефект.
Типи перекладацьких трансформацій. Стилїстичні прийоми. Лексичні трансформації при перекладі. Необхідність лексичних трансформацій у процесі перекладу. Лексичні труднощі перекладу художнього тексту: відтворення власних назв, назв культурних та національних реалій, авторських неологізмів та okazіоналізмів, стилїстично маркованої лексики, етно-фразеологізмів та усталених виразів, семантичного потенціалу синонімів. Типи лексичних трансформацій. Антонімічний переклад. Лексичні труднощі перекладу художнього тексту: відтворення власних назв, назв культурних та національних реалій, авторських неологізмів та okazіоналізмів, стилїстично маркованої лексики, етно-фразеологізмів та усталених виразів, семантичного потенціалу синонімів. Граматичні труднощі перекладу. Місце граматики в структурі мови. Причини застосування граматичних перекладацьких трансформацій. Види граматичних трансформацій.
Синтаксичні особливості перекладу. Синтетичні та аналітичні типи мов. Логіка англійського речення. Типи синтаксичних трансформацій при перекладі. Типові труднощі перекладу різних членів речення в англійській мові. Лінгвістика художнього тексту. Поняття тексту в лінгвістиці. Границі тексту. Семіотичний підхід до визначення тексту. Характеристики тексту. Типи інформації в тексті. Аналіз художнього тексту. Стилїстичні прийоми. Мова художнього тексту, як об’єкт дослідження. Два типи аналізу художнього тексту. Значення теорії контексту для адекватного розуміння тексту. Стилїстичний контекст і стилїстичний прийом. Тропи як засоби створення художнього образу. Синтаксичні особливості перекладу. Синтетичні та аналітичні типи мов. Логіка англійського речення. Типи синтаксичних трансформацій при перекладі. Типові труднощі перекладу

різних членів речення в англійській мові.

Особливості перекладу поезії, прози, фольклору. Основні проблеми перекладу художніх текстів. Співвідношення контексту автора і контексту перекладача. Проблеми художнього перекладу. Проблема художнього стилю і стилістики тексту у перекладознавстві. Функції художнього твору через призму завдань перекладача.

Урахування ідіостилю автора та особистості перекладача у перекладацькій діяльності. Ідейна та образна структура художнього першотвору.

ПРАКТИЧНІ

Особливості перекладу поезії. Види перекладів поезії. Вимоги до художнього перекладу вірша. Ознаки віршованих творів з точки зору силабо-ритмічної та метричної організації. Функції поетичного твору через призму завдань перекладача. Особливості перекладу прози. Види перекладів прози. Вимоги до художнього перекладу прози. Стилiстична семасiологiя художнього прозового тексту. Рівні стилізації інформації в прозовому художньому творі. Роль морфеми, слова, речення, контексту у створенні образності та виразності. З'ясування текстових конотацій.

Перекладацький аналіз стилістики текстів першотвору та перекладу. Особливості перекладу драматургії. Особливості перекладу поезії. Види перекладів поезії. Вимоги до художнього перекладу вірша. Ознаки віршованих творів з точки зору силабо-ритмічної та метричної організації. Функції поетичного твору через призму завдань перекладача.

Особливості перекладу фольклору. Види перекладів фольклору. Вимоги до художнього перекладу фольклору. Вибір способу перекладу складних казкових імен. Від теорії до практики художнього перекладу. Право інтелектуальної власності. Переклад та інтерпретація у полі міжвидової взаємодії мистецтва: до розмежування понять.

Відтворення архітектонічної структури оригіналу. Свобода акцентуації інтерпретатора. Трансвидовий переклад. Імпровізація. Урахування ідіостилю автора та особистості перекладача у перекладацькій діяльності. Ідейна та образна структура художнього першотвору.

Способи перекладу, що застосовуються у перекладі художнього твору.

Порівняльний аналіз тексту перекладу художнього тексту та його першотвору.

3. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина	Бонус	Разом
60	35	5	100

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі контрольної тестової роботи, яка містить 20 запитань, з 20 тестових запитань, 1 відкрите запитання.

Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 2 бали.

Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями.

Максимальна кількість балів за ККР: 60

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи

- Комплексна контрольна робота має на меті перевірити вміння та навички студентів та вміння розуміти.
- Якість виконання завдань визначається коефіцієнтом засвоєння Кз – відношення кількості правильно виконаних істотних операцій (відповідей) до загальної.
- Кожне вірно виконане завдання першого тестового питання оцінюється 1 балом.
- Для оцінювання відповіді на теоретичне питання (№ 2) за тридцятибальною системою пропонуються наступні критерії:
 - 0-4 – на питання не було відповіді або відповідь була не по суті питання;
 - 5-9 – відповідь неповна та містить тільки загальні дані змісту питання або у відповіді допущено кілька серйозних помилок;
 - 10-14 – відповідь, неповна та містить серйозну помилку або більша частина відповіді не за темою питання;
 - 15-19 – відповідь, в основному, відбиває суть питання, але допущено декілька неточностей або частина її не відповідає суті питання, або ж відповідь носить схематичний характер без необхідних пояснень;
 - 20-24 – відповідь цілком відповідає поставленому питанню, але відсутні деякі пояснення або допущена незначна неточність, або ж відсутня послідовність у відповіді;
 - 25-30 – відповідь цілком відповідає суті питання, містить необхідні пояснення та малюнки, написано лаконічно, послідовно і грамотно, а також містить ситуаційний аналіз.
- Система критеріїв оцінювання якості конкретної одиниці перекладу виходить з градації помилок, яка базується на ступені спотворення

змісту оригіналу при перекладі.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності

здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Бонуси

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу». За участь у анкетуванні здобувач вищої освіти отримує додаткові 5 балів.

8. Рекомендовані джерела інформації Базові

1. Зорницький А. В. Основи художнього перекладу: Навчальний посібник / А. В. Зорницький. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. – 97 с.
2. Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу» / Ю.О. Савіна, Л.В. Фоміна – Д.: НТУ «Дніпровська політехніка», 2020.– 72 с.
3. Методичні вказівки щодо практичних занять з навчальної дисципліни «Особливості художнього перекладу» / Ю.О. Савіна, Л.В. Фоміна – Д.: НТУ «Дніпровська політехніка», 2020.– 109 с.

Допоміжна література

1. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. . – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004

13. Інформаційні ресурси

<http://www.press.uchicago.edu/Misc/Chicago/cmosfaq.html> (правила бібліографічного оформлення цитованої літератури)

<http://owl.english.purdue.edu> (віртуальний ресурсний центр з навчання письма)